

MAGYAR KURIR

A' FELSÉGES CSÁSZÁR ÉS APOSTOLI KIRÁLY KE-
GYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Tudult Bétsből, Kedden Mártzius 7-dik napján, 1815-dik esztendőben.

Spanyol Amerikáról.

Ebez a' birodalomhoz tartoznak déli Amérikában Mexicó, Peru, és új Granada, mellyeket eleitől fogva mindenkor Vice Királyok által igazgattatott a' Spanyol Országi Fő Kormányzék. Azoknak lakosi rész szerént fejeerek vagy Európaiak, rész szerént fekete sárgák voltak, a' kiket vagy édesgetéssel, vagy erőszakosan hódították meg a' Spanyolok. Eleinte mindyájan bálvány imádók voltak, de annakutánna számos missionáriusok küldetvén közikbe, sokan keresztény valsásra tértek, de sokkal többen maradtak ősi vallásokban, és még most is számos bálványimádók találhatnak közöttök. Az ugy nevezett Terra firma tartományban leg nevezetesebb tartomány Carracas a' Venezuelai tartomány leg népesebb része, és többnire Spanyolokból állanak a' lakosok, a' törzskös lakosok és familiák. Ezek a' Carracasi lakosok a' frantzia revoluzió alatt az anya Országtól elpártoltak, magok közt republikái kormányozás formáját állították fel, és Spanyol Országna sem nem engedelmeskedtek, sem onnan vett jövedelmekből semmit sem küldöttek a' Spanyol Kormányzéknek.

Addig, mig a' frantzia háború tartott, a' törvényes uralkodó őket meg nem zabolázbatta; hanem annak végződése után

számos hadi népet küldvén ellenek, mind a' két részről fegyverhez nyúltak, egymást vesztegették, városaikat, faluikat égettek és pusztították, sőt más keményebb eszközökkel is igyekeztek egymásnak ártani.

Ennek a' dolognak mivoltát az úgy nevezett Morning-Chronicle tizimü Anglus Zsurnálnak írója, Febr. 11-dik napján kiadott darabjában ekként festette le: Lehetetlen a' Spanyol-Amerikai koloniáknak jelenvaló szomorú és borzasztó állapotját leírni. Minden napnyugoti Indiából vissza térő hajó azt beszéli, hogy a' Spanyol-Amerikában lévő példa nélkül való kegyetlenséget lehetetlen leírni, 's lefesteni, ezt pedig magok a' Spanyolok gyakorolják szünet nélkül, a' kik mihelyt valamely várost elfoglaltak, azonnal annak minden lakosát, minden nem, kor, és rangkülömbőség nélkül megöldösik. Ezt mivelte Boves Spanyol kommissarius a' Carracasi tartománynak kegyetlen igazgatója, midőn nem régiben Cumaná városát elfoglalta volna, mindent, a' ki eleibe akadt, férfiakat, asszonyokat, gyermekeket, és a' leg ártatlanabb tetszemőket is kardra hányatta; sokszor keservesen könyveztük déli Columbiának szerentsetlen sorsán; mit fognak, ugymond, a' mi maradékaink szölnani, a' midőn olvasni fogják, melly szörnyü kegyetlenséget vittek végbe az emberek ember társaik

ellen a' 19-dik században, még pedig Angliának szeme látára, melly sok tekintetben közbirája a' nemzeteknek. Valósággal nem pallérozott nemzetek, hanem haramják közt való háború ez, a' kiknek kegyetlen tselekedeteiket a' következő századbéli nemzetségek költeménynék fogják tartani. Tsak a' kár, hogy ezek a' történetek nem mindenkor közöltetnek a' N. Britanniai Publikummal; mindazáltal, a' mi Spanyol Országban történik könnyen meglehet itélni, miként foljanak az Oceanuson túl fekvő Spanyol tartományokban e' dolgok. Mexicóban egy közönséges hirdetmény által tudtára adta a' lakosoknak Venegas, hogy minden insurgensek legottan lövettessenek agyón, és tsak annyi idő engedtesen nékiük, mellyben rövideden imádkozhassanak; s valósággal egy hadnagy, a' ki 25 embert kommandírozott, tellyes hatalmat vett ezen végzésnek eszközzésére, a' ki is sok ezer Indusokat, és Creoleseket (az az, olly Amerikai lakosokat, a' kik Európai atyáktól, és Indus anyáktól születtek) hideg vérral megöletett. Spanyol Generál Calleja arról tudósította a' Mexikói Vitze-Királyt, hogy ő az Aculeoi tsatában, mellyben ő maga tsak egy holt embert, és két sebbe esettet vesztett, öt ezer Indust vagdaltatott öszve, és hogy ezeknek veszteségek tiz ezer emberre ment; többnre mind Indusok voltak, és noha térden álva kértek magoknak kegyelmét, még sem hagyatott meg az életek!! — Ez az említett Generál Guanaxuato városban 14,000 embert, minden kor, nem, és nemek való kedvezés nélkül hányatott kardra, és lakvárosokat is tsak azért, hogy az Insurgenseknek fő hadi szállások ott vólt, földig lerontatta; de kevésbe múlt hogy ő is, alattvalóival együtt el nem vesztette életét — Generál Oruz egy végzést hirdettetett ki, mellyben minden, a' kinél vagy fejze vagy leg kisebb kés is találtatott, halálra vólt

szententziáztatva; e' mellett minden városbéli lakosok között a' tizedik agyon lövetett, ha kitudódott, hogy az ellenséggel egyetértett, ha az atya a' fiával egy társaságban volt volna is.

Erről az iszonyú dologról következő jegyzések olvastatnak a' közönséges újság levelekben: Ha tsupa papiroson volnának is ezek a' fenyegetések feljegyezve, ha szinte hirtelenségből és gondatlanságból származott szüleményi volnának is ezek a' bosszuállásnak, és ha szinte semmi következései nem volnának is azon megzabolázhatatlan indulatosságnak: még is mindazáltal, a' midőn ezen fenyegetéseknek következéseit látjuk és halljuk, de, ha megdölygünk, hogy a' déli Columbiai lakosok miért hadakozzanak, lehetetlen hogy a' Filozofus és az erköltsi tudomány tanító avagy tudó ember meg ne irtódzon és azt ne mondja amaz tiszteletre méltó Lascasas Spanyol Filosofussal: Ezek a' Spanyolok nem emberek, hanem valóságos megtestesült ördögök.

A' Journal des debats tzimű Párisi újság levelek Februarius 7-dik napján Madridról így szólnak: A' Fels. uralkodó Király 7-dik Ferdinand, több olly decretumokat (Kir. végzéseket) adott ki, mellyek minden jó lelkű Spanyoloknál kedvesfégét nyertek. Az elsőben azt parantsollja Eő Kir. Felsege, hogy a' földmivelés mesterfégének tökéletesítésére hat földmivelés mesterségét tanító oskolák állittassanak fel Ó és Uj Castiliában, Andalusiában, Estremadurában, Galliciában, és Leonban — A' 2-dikban minden magános prabendáknak, penzióknak, érsekségeknek, és püspökségeknek ajándékozott jószágokat az oskoláknak, papságoknak, egyházi épületeknek, és ispotályoknak fenn tartatásokra, és javokra fordittatni parantsollja. — A' 3-ikban olly Juntákat (az az, belső taná-

sosokat) állitfel Eő Kir. Felsége, a' kik az ifjuságnak nevelésére és tanítására ügyeljenek, belsőképen meg lévén Eő Kir. Felsége arról győztetve, hogy minden tévelygéseknek, és gonoszságoknak szülőanyja a' tudatlanság legyen.

Sevillából, Andalusianak fő városából az a' hir küldetett Madridba, hogy az ott kvártélyozott hadi seregek a' St. Rochi taborba marsiroztak. Ezek a' hadi seregek az Andalusiai partokon fognak felosztani, 's az Algyriai haramjakra vigyázni. Ezeknek a' barbarusoknak megzabolázásokra, a' kik Malaga mellett a' szárazra kiszárván sok kegyetlenséget vittek végbe, és sok lakosokat örökös rabságra hurtozták, valamint a' feketékkel való otsmány kereskedésnek el törlésére is meg-tétetnek a' szükséges rendelések.

A' Quotidienné nevezetű Frantzia ujjág leveleknek 1-ső Februáriusi darabjában következő jegyzés adatott ki: Ugy halljuk Kadiksból, hogy az Amerikába rendeltetett kis hajó sereg a' rossz idő miatt a' Kadiksi kikötő helybe vissza tért, de az azon volt tisztek abban mind megmaradtak. Egyébaránt nálunk tsendesség van; eleinte ugyan a' népre vetett nagy adó mind Kadiksban, mind más nevezetes városokban nagy békételességet és morgást okozott, de ez tsak hamar megszünt. Mivel ezek az adók arra fordittattak, hogy az Amerikai pártos lakosok ellen kirendelt hadi seregek kikészíttessenek, leg elsőbők voltak a' Kadiksi és Barcelloniai lakosok, a' kik azt bevették. A' Barcelloniai lakosok a' Spanyol manufacturáknak, 's terméseiknek két harmad részét ajánlották éjvégre, mellyből esztendőnként két száz ezer piasztert vett bé a' kormányzék. Minden Barcellonai fabrikákban Amerikas számára dolgoztak, és 12,000 ember foglalatostkodott a' tsipkének készítésében 's a' t.

Azoknak a' Spanyol hadi seregeknek

fő vezére, a' kik az Amerikába való menetelre voltak kirendeltetve, és Kadiks városában feküdtek kvártélyban, Febr. 1-5 és 2-ik napjain következő beszédet tartott: Vitézek! Néhány nyughatatlan emberek elfelejtkezvén a' ti jó híretekéről, és nevetekéről, és azon győzedelmeitekéről, a' mellyeket ti ellenségeiteken mindenkor vettetek, titeket hazatoknak el hagyására és déli Amerikába való menetelre készerítnek — A' nagyra való vágyódás, hamis szívűség, és más hasonló nemtelen indító okok arra a' végre siettetik őket, a' mellyet titokban tartanak, azt a' tsábitó hatalmat, mellyel ők kérkednek, a' ti hegyes töveitek mind semmivé teszik; azok a' vezérek és tisztek, a' kik fok ezer vitéz katonákat vezérlettek a' győzedelemre, most is fognak titeket vezérteni, én pedig, a' ki minden erőlködészekben részesültem, fő vezére fogok ennek az armádának lenni, 's el nem felejtkezek róllatok. Hogy ha ti probáit adtok, mint eddig adtatok, a' ti engedelmességteknek, katonai fenyegetéseknek, és a' ti hadi nyomorusagtoknak, kevés megeröltetés fog kívántatni ezeknek a' pártos embereknek el törltetésekre, elegendő leszen azoknak széllyel való veretésekre, és gyalázatos meg futamtatásokra.

Valamint mászszor mindenkor, úgy most is bizatok a' hadaknak istenében, a' ti szent, és őseiktől örökség gyanánt vett vallásoknak fundamentom tikkelyeit szüntelenszemeitek előtt forgassatok, mellyet ha miveltek, nem sokára vissza fogtok jönni kegyes familiátoknak kebelében. — Katonák! Hidjétek el, hogy én a' Király nevében mindenkor meg fogom azoknak érdereket jutalmaztatni, a' kik magokat meg túlömböztetik, és tartozó kötelességeknex meg felelnek. — A' mi imáadásra méltó Monarkánk VII. Ferdinánd minekutánna az ő roppant 'Amerikai birtokaiban újban meg esmértetik, maga meg fogja az ő alattvalóinak bátorságát, haza-

fiúságát és királyi személyéhez való szeretetet jutalmaztatni, ha tudni illik, a' ti vezéritek mind azokról. Eő Kir. Felségét tudósítani fogják — *Közlő Könyvszban, Januarius 19-dik napján, 1815-dik esztendőben.*

Nagy Britannia.

Az Angliai Alsó Parlamentumnak 11-dik Februáriusi gyűlésében azon törvényről, melly a' gabonának külföldről Angliába való bevitetéséről hozatott vala, már ennekelőtte Lord Liverpool, azon Ház több nevezetes tagjaival tanácskozást tartott. Mindnyájan tökéletesen meg esmérték, hogy azon principium mellett, mellynél fogva más több kereskedés ágaira fordított tőke pénzeket, munkákat, industriát, az az iparkodást, a' külföldi manufacturáknak behordása ellen védelmezik, hasonlóképen a' földmívelésnek védelmezésére is egy bill kellene hozni — Egyszersmind abban is meg egyeztek, hogy ezen igen fontos cikkelyre nézve a' harmintheadoknak és várnak is olyanoknak kellene lenni, mellyek mellett a' kenyeret mértékletes, és ha lehetséges, egy forma áron kellene adni, 's erre nézve szükségesnek illette, hogy a' gabonának az országba való behordása a' piatzokon való árához legyen alkalmaztatva. Különösen avval a' kérdéssel foglalatostkottak, hogy ha a' legfőbb harminthead gyakorlásba vétetődne tudni illik, ha a' gabonának mérőjét 75, vagy 80 sillingen kellene venni. De egyedül a' principiumoknak igazságos változ szerint határozottatott meg a' dolog, és a' legközelebb tartatandó gyűlésben, a' mellyben tudni illik, az utolsó fertály esztendőbeli piatzi tzedulák szerént a' következő fertály esztendőbeli gabona ára fog meg határozottatni.

A' Felső-Parlamentumnak 15-ik Februáriusi gyűlésében Lord Buckingham a' Genuai Republikának változásáról kezdett szólni, és Lord Liverpool

nékie felelt, azt mondván, hogy az ő kötelessége volna neki olly tárgyról halgatni, melly olly sok körülállásokkal van össze kötve, és a' mit a' Parlamentom tagjaival nem közölhet. Beszédét ezen szókkal zárta bé: „Emberségemre fogadom, annak idejében meg fogom mutatni, hogy Anglia hitetlenül nem mivelte, hogy mi semmit nem ígértünk, a' mit bé ne tellyesítettünk volna.“ A' Ministeriummal ellenkező rész azt jelentette, hogy Lord Bentincknek, és Dalrymple Obersternek hirdelményét hivatal szerént való módon fogja kinyilatkoztatni. Lord Fitzwilliam, és Grenville azt hozták elő, hogy van-e jussa a' koronának a' katonaságnak további meg tartására; ellenben Sidmouth, és Ellenborough Lordok megmutatták, hogy a' törvény ereje szerént e' tárgyra nézve azt mivelheti a' minister, a' mi neki tétzik, ugy mindazáltal, hogy arról a' Ministerek kötelesek személy szerént számot adni. Mivel azt kívánták a' körülállások, hogy a' száraz Európában lévő Anglus armáda tovább is ott maradjon, nem tartották a' Ministerek tanácsosnak, a' tartománybeli katonaságot mind elbótsátani, mindazáltal mihelyt lehetséges leszen, azt elfogják oszlatni.

A' Ministerium, az A. Parlamentom, és azok a' számos összevgyüllések, mellyeket az árendások minden grófságokba tartanak, most kiváltképen abban foglalatostok, hogy a' külföldi gabonának beviteléről törvényt hozhassanak. A' mezei gazdák azt kívánnyá, hogy Frantzia országból semmi gabona ne vitessen Angliába, 's ebben állitják azt az egyetlen egy eszközt lenni, a' melly által a' végső veszedelemtől meg szabadulhatnak. Azt mondják, hogy a' Frantzia árendásokkal Londonban sem egyezhetnek meg, mivel azok sem dézmát, sem szegények taksáját, sem egyéb terhes adót nem fizetnek. A' Consummensek, az az, a' gabona-vásárlók nagyon panaszkodnak

azon nyomtatás ellen, melly őket a' leg
szükségesebb tápláló eszközöket igazságos
áron való meg vételben akadályoztattya.

Frantzia Ország.

A' Monitörnek, avagy a' hivatal
szerént való Frantzia ujság leveleknek 21-
dik darabjában találtatik az a' királyi ren-
delés, melly szerént a' közönséges nevelés-
nek és iskoláknak organizatioja fog ki-
adattatni, a' mellyről néhány időtől fogva
már emlékezni volt. Ez a' Királyi végzés
következőképen van ki adattatva:

Mi Lajos, Isten kegyelméből Fran-
tzia és Navarrai Király, mind azoknak,
a' kik ezt látni fogják, köszönetet man-
dunk. Minekutána Mi a' mi országunk-
ban lévő közönséges tanításnak jelenvaló
állapotjáról számot adattunk volna magunk-
nak, által láttuk, hogy ők az olly institúció-
kon avagy intézeteken fundáltatik, melly
inkább oda tzelozott, hogy a' kormányzék-
nek politika feltételeit gyámolítsák, mint-
sem az erköltsi jótéteményeket a' jelenvaló
századnak szükségeivel össze tsatolják és
közönségessé tegyék. Mi azoknak a' fér-
fiaknak böltsességeket és buzgóságokat, a'
kikre a' nevelés és a' tanítás dolga vala bi-
zattatva, helybe hagytuk. Nagy örömmel
tapasztaltuk, hogy szüntelen azok ellen az
akadályok ellen túsakodtak, mellyeket a'
jelenvaló környülállások eleikbe vetettek,
és a' tanításnak tzelja ellen, a' melly-
nek eszközfére ők bivattattak vala, ma-
gok is túsakodni kéntelenitettek; mindaz-
által egyszersmind azt is érzettük, melly
szükséges legyen, azokat az intézeteket
meg jobbitani, és a' nemzeti nevelést an-
nak valóságos tzeljára vissza vinni,
melly abból áll, hogy a' jó tanítóknak szá-
ma szaporitasson, a' jó erköltsők fenntar-
tassanak, és olly emberek formáltassanak,
a' kik az ő esmértek és jó példa adások
által a' jó tanítások és azon bölts példa
adások által, a' mellyeket az ő tanítóiktól
vettenek, a' néppel közölhessék.

Mi ezeket az intézeteket, a' mellye-
ket meg jobbitani kívánunk, meg erett el-
mével meg vizgáltuk, 's ugy talaltuk,
hogy ez a' nevelés módja tsupán parantsol-
lat által végbe nem vitetődhetik, és sem a'
Mi atyai feltételünkkel, sem a' Mi Kormá-
nyunknak lelkevel meg nem egyezhet. Hogy
ez az akarat az egésznek vezetlenségével fog-
lalatoskott és nemü némüképen arra volt
intéztetve, hogy a' minden napi vigyázat
el mellőztessek, a' melly t. i. egyedül a'
helybéli eljárók előtt volt esmértek, a'
kik a' fogyatkozást jobban esmérték, és az
ő gondviselésekre bizatott tanítás módját is
közélebről tapasztalták. Hogy ha egyet-
len egy embertől függene a' tanítói hiva-
taloknak kiosztása, könnyen sok hibák es-
hetnének, és könnyü bé folyása lenne a'
kedvezésnek, a' melly által a' vetélkedés
meg erőtlenítettne, egyszersmind a' taní-
tók az ő betsülletes állapotjok és az ő hi-
vataloknak fontossága illetlen függés alá
vetetődne.

Ez a' függés, és a' tanítóknak gyakor-
ta való változtatása az ő állapotjokat bizony-
talanná és betstelenné tenné, az ő betsül-
leteknek, melly a' tanítói hivatalra elke-
rülhetetlenül szükséges, ártalmas lenne,
és a' szüléknek erántok való bizodalmost
semmivé tenné. Végtere, hogy az ő tanít-
ványaiaktól fizettetendő költség, tovább is
meg maradjon, azon kell lparzkodni.

Arra való nézve azon igyekezzünk,
hogy mind a' két Parlamentumnak, a' men-
nyire lehet, olly törvényeket terjeszszünk
eleibe, a' mellyeken a' közönséges ta-
nításnak alkotmánya Frantzia országban jó
lábba állitasson, és a' szükséges költsége-
ket fedezze, a' mellynel fogva Mi magunk-
nak tapasztalást, és olly esméretet szerz-
hessünk, a' melly nélkül a' mi tzelunk-
nak elérésére még most szükölködünk;
azon közben a' mi tulajdon jövedelmünk-
ből egy milliom frankot mutattunk ki,
a' melly summa t. i. e' folyó 1815-dik esz-

téendőben a' közönséges tanításra fordittas-
son a' mi Országunkban.

A' Királynak 17-dik Februáriusi ren-
delésében Bausfet volt Alaisi (Ale-
siai Languedotiában) Püspök neveztetett ki
a' tudományokra ügyelő Királyi tanátsnak
előülőjévé, tanátsosinak Gróf Pastoret
Frantzia Országi Pair; Villaret volt
Casari Püspök, a' Chamberi Püspök de la
Mallet Királyi Status tanátsos, Faget
de Bauret a' Párisi törvényszékek elő-
ülője; Dalambre, Couvier, Bonald,
Veroult, Royer, Collard és Qua-
tremire 's a' t. titularis tanátfosokká tét-
ettek: Nongarède, Legendre, Jus-
sieu, és Desinerandes, tanáts titok-
nokjává: Queneau de Mussy tudo-
mányokra ügyelő Inspector fizetéssel és
rangal.

Egy más Kir. Rendelésben, a' közön-
séges iskolákra ügyelő Kir. Tanáts Előülő-
jének fizetések, esztendőnként 40000 frank-
ra, a' Tanátfoké 12000-re, a' generális In-
spectoroké 6000-re, az uti költség nélkül,
a' több Universitásnál eddighivatalban volt
tituláris tanátsosok, más tanátsosok, gene-
rál Inspektorok, Rectorok, akademiái in-
spectorok, a' kik r. i. hivataljokban meg
nem maradnak, ha 60 esztendőt már fe-
lül haladtak, eddig való fizetésekben meg
hagyatnak, de ha 60 esztendőt még meg
nem haladtak, azon summának csak fele-
részét nyerik meg.

Ugyan azon napon, Februarius 17-
ikén költ Kir. Rendelésben, a' Fr. Uni-
versitasoknak eddig való nagy mestere,
Gr. Fontanes Frantzia Országi Pair a'
betsület legiójának fő tisztjévé tétetet —
Baró Sylvestre de Sacy pedig, a'

Frantzia Országi legérdemesebb tagjai közt
nem utolsó, ha sziate az ő ügyei sokféle-
képen motkoltak legyen is ötlet, a' Pari-
si Universitásnak Rectorává neveztetett ki.

Azt is méltó meg jegyezni, a' mostan
uralkodo Fr. Királynak XVIII. Lajosnak
bölts rendelkezésiről és jöltevő uralkodásáról,
hogy ő Felsege a' maga alattvalóinak nem
csak uralkodo Fejedelme, hanem egyszers-
mind boldogító edes atya is kívánván len-
ni, Frantzia Országban 17 universitást álli-
tottfel, és mindenikhez bizonyos számú oszt-
tályokat ragasztatott, p. o. I). A' Párisi
Universitáshoz a' Seinei v. Sequa-
nai; a' Marnei v. Matronai; az Oyse-
i v. Oesiai, az Eurei v. Eburai; a' Loi-
rei v. Ligerisi, a' Loireti v. Ligeru-
lai; a' Loirei v. Laedusi és Cheri v.
Charusi; a' Yonnei v. Jonai; az Aubei
és Marnei, vagy Matronai; az Aisnei,
v. Axoniai, és Ardennesi v. Arducana
Sylvai osztályokat — II. Az Angersi, az az
Ándegavumi Herczegségben lévő Universi-
táshoz a' Sarthei; a' Mayenni v. Medua-
numi, a' Maynei és Laedusi, és In-
drei v. Jugerisi osztályokat — III. A'
Rennesi v. Redonnesi Universitáshoz,
az alsó Ligerisi, Morbihani, Fi-
nisterrei, az északi tenger partokon
lévő, az Ille, v. Alsaszi, és Villane-
i osztályokat — IV. A' Caeni az az Ca-
donú-i Universitáshoz a' Mancai,
avagy Manichai; a' Calvadosi; Ornei;
Eurei v. Eburai, és Alsó-Seinei osz-
tályokat — V. A' Douvai Universi-
táshoz, a' Nordi, a' Pais-de Calai-
si, és Sommei osztályokat —

(A' többi következik)

Márt. 4-ik napján adtak 100 Forint Huszas penzért 266 5/6 forintot Váltó-
tzedulában. Egy Cs. aranyért 12 forintot 25 kr.

Honnyi Levelek, Tudósítások, és Egyebek.

Nro. 19.

A' Magyar Kurir 10-ik darabjához.

B é t s.

A' leg kőzelebb múlt szombaton, ugymint, e' folyó Böjt más Havának 4-ik napján, a' Fels. Cs. Kir. Familia, az itt levő Európai nevezetesebb uralkodó Fejedelmekkel, hertzegekkel, és az itt lakó Austriai Monarkiához tartozó nagy úrakkal és dámákkal együtt, igen pompás pirutsokra ülven, elsőben a' praterbe, onnan a' sziget kertbe mentek, ott magokat vigan múiatták, 's a' bé következett éjjel, égő szövetnekek világa mellett, a' Császári Királyi várba vissza menven ott vatsoráltak. Felséges Urunk I. Ferentz az uralkodó Orosz Császárnét Ersébet Alexandriánát (Louisa Mária Augusta született Badeni nagy Hertzeg Asszonyt) a' Fels. Orosz Császár I. Sándor Fels. Asszonyunkat, Austriai Császárnét, és Magy. 's Cseh Országok Királynéját vitték a' magok pirutsjokban; a' több jelenvölt Fejedelmek, hertzegek és kavallerok azokat a' herczeg asszonyokat, és fő rendű dámákat, a' kiket a' múlt Jánarius 22-dik napján tartott farsangi multságban meg szánkáztatták. Ezeknek neveiket és rangjokat, a' múlt Jánarius 27-dik napján költ Magyar Kurir 8 dik darabjának kiadott Honnyi Tudósításában elő számláltuk. A' vatsora végződése után mindnyájan az előre ki rendelt játék néző szálákba mentek, a' mellyekben t. i. az udvari éneklő személyek az Agnes Sorel szimü operát énekeltek el. Ennek az énekes játéknak végződése után ismét vissza mentek Eő Felségek a' Cs. Kir. Udvarba, égő szövetnekek világánál. A' Fels. Saxoniai Király, a'

mint Posonyból írják, egész Királyi familiával és udvari tisztjeivel együtt szerentsésen oda érkezett, és a' lakására előre ki rendelt Érseki palotába szállott bé, ugy halljuk, hogy ez a' Fels. Udvar ide Bétfbe jöven kedves attyokfiának Albert Saxoniai Királyi, és Tesséni Hertzegnek palotájába fog lakni. Jegyezzük meg, hogy ez a' Fels. Fejedelem Fridrik August Albert Hertzegnek vér szerént való attyafia. Tudni illik Ill-dik Fridrik August Saxoniai Választó Fejedelemnek, 's Lengyel országi Királynak 's ennek Feleségének Mária Josefa Austriai Fő-Hertzeg asszonynak, I. József Császár idősebb Leányának következő férfi magzatjai voltak, ugymint Fridrik Krestely Leopold, a' ki 1763-dik esztendőben meghalván a' most uralkodó Saxoniai Király édes attya testverének Ferentz Xavernak tutorsága alá adatott, Ferentz Xaver Saxoniai Administrátor Károly Krestely, József, Kurlandiai Hertzeg, Albert August Mauritius, a' kinek kedves hitvese volt Mária Kristina, néhai Mária Theresiának leg kedvesebb leánya, és Kelemen Ventzel volt Treviri Ersek. Ebből a' rövid előadásból ki tetszik, hogy Albert Hertzeg vér szerént való attyafia legyen a' most uralkodó Saxoniai Királynak — Ugy hallatik, hogy maga Felséges Urunk is látogatására fog ezen Királynak menni, 's onnan vele együtt ide fel jőnni.

Koburgból a' Saxen-Coburg Saalfeldi Fejedelmeknek lakó helyékből azt írják, hogy Fridrik Józsiás Saxen-Coburg-Saalfeld Hertzeg, Cs. Kir. Feld-Mar-

sal, a' Máriai Theresia Vitézi Rendjének leg öregebb Nagy Keresztes Vitéze, egy Német gyalog Regementnek tulajdonosa, és az Austriai Császári armádának leg régibb disze, a' közelebb mult Febr. 26-dik napján, igen betses életének 77-dik esztendejében ottan meg halálozott, ez a' nagy héros első ifjuságától fogva szüntelen hadi szolgálatban volt, és sok vitéz tettek által tette magát emlékezetesfé mind a' Törökök, mind pedig a' Frantziák ellen viselt háborukban, kiváltképen esmérték őtet a' Muselmannok a' Foktsányi ütközetben, a' hol úgy bé tudta a' Török armádát rekeszteni, hogy ez kéntelen volt a' győzedelmestől békességet kérni. Még a' döfös Frantziák is meg érzették az ő fegyverének élességét. Több esztendőktől fogva Koburgban lakott, és a' mint lak házának falaira ezen felirt deák szókból álló emlékezetes jégék bizonyittyák: *Per actis laboribus életének hátra lévő részét tsendesen békeszégben akarta eltölteni.* Noha nagy vénséget ért: még is mindazáltal életének hátra lévő esztendeiben is mindenkor erős, és vidám volt, többnre vadászattal, és tzelra való lövéssel mulatta magát, minden héten kétszer megvendéglette jó barátit és atyafiait, mindenkor tántorithatatlan hívseggel viseltett az a' Fels. Austriai Házhoz, melynek hadi szolgálatjában maradandó hirt, nevet, és ditsősséget szerzett magának.

Magyar Ország.

Szalk - Szent - Mártonból Pest Vármegyének mezővárosából Febr. 15 - dik napján 1815 - dik esztendőben ezeket olvassuk. A' mult Febr. 12 - dik napja igen örvendetes napja volt ezen mező városnak, a' mellyet t. i. ditsősségesen uralkodó I. Ferentz Császár és Király Fels. Urunk születése napjának üdvözlésére ezen városnak jó szívü lakósi is meg imeplették, következő renddel és pomával: Reggeli 10 órakor a' harangok meg buzásával az itt kvártélyban fekvő Palatinus Regiment-

beli huszárok a' templom eleibe ki rukoltak, hogy ók is megadják a' Császárnak a' mi a' Császáré, a' Királynak, a' mi a' Királyé. Az éneklés elkezdődésével (midőn a' Szentek hegedűjéből ezen éneknek Isten földi királyoknak 's a' t. énekléséhez kezdettek a' fent tisztelt vitézek Császárhoz és Királyokhoz vonszó szeretetből egy kemény Salvét löttek a' templom előtt. Az éneklés végződésével az ide való érdemes és tudós reform. Predikátor és egyszersmind Superintendenzialis Assessor, Tiszt. Sziládi Péter Ur ehez a' naphoz illő imádságával, a' melly minden ott lévőknek sziveket meg hatotta, predikációt tartott a' nép előtt ezen Sz. Irásbéli helyről 61. Zsoltár 7 - ik és 8 - ik verseiről: *O Isten a' Király életének esztendeit szaporítsad 's a' t.* A' melly fontos Predikációjával a' templomban lévő számos halgatóknak mind sziveket, mind sziveket magára vonta, 's meg nyerte, mind azt a' nevezetes napot nagyon meg dicsőítette. Meg magyarázván a' nevezett Predikátor Ur a' Királyért való imádságot, a' templomban a' 61. Zsoltárnak 5 és 6 - ik verseit el énekllette, a' melly éneklés alatt a' fenn tisztelt vitézek a' templom előtt ismét egy kemény salvét löttek. Az utann ismét tanítását folytatta. A' Predikáció végével buzgó könyörgésekkel és fohászokkal esdeklett a' Cs. Kir. Ház hosszú és szerentsés életéért, nem külömben Magyar Hazánknak fő Rendjeiért.

Éljen ez a' nagy érdemü és tudományú Predikátor Ur sokáig, hogy sok fontos tanításaival mellyeket köztünk 30 esztendőktől fogva folytat, mind földi mind mennyei jó polgárokat formalthasson! Vége lévén a' Predikációnak és buzgó könyörgésnek a' fenn nevezett vitézek utoljára ismét egy salvét löttek. A' nép a' Szentek hegedűjéből az 5 és 6 ik verseket ismét buzgó áhítatossággal elénekllette.